

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่เก่าแก่ที่สุดของสังคมไทย คือ สุขาภิบาลนับตั้งแต่มีการปฏิรูประบอบราชการในปี พ.ศ. 2435 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ในปี พ.ศ. 2448 ได้จัดตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอม จังหวัดสมุทรปราการ ขึ้นเป็น สุขาภิบาลในเขตหัวเมือง แห่งแรก เพื่อทำหน้าที่บูรณะหรือจัดสร้างถนนหนทางรักษาความ สะอาดดูแลด้านสาธารณสุขและจัดการศึกษาขั้นต้นแก่ประชาชน และ 2 ปี หลังจากนั้นได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาล ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) ให้มีการจัดตั้งสุขาภิบาลใน หัวเมืองต่างๆ ทั่วประเทศ โดยแบ่งสุขาภิบาลออกเป็น 2 ประเภท คือ สุขาภิบาลเมืองและ สุขาภิบาลตำบล เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจาก ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยคณะราษฎร ซึ่งมีนโยบายที่จะ กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและ ปี พ.ศ. 2476 รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พุทธศักราช 2476 ซึ่งเป็นแบบสภานายกเทศมนตรีเป็นแบบจากประเทศอังกฤษ คือ ประชาชน ในเขตเทศบาลเลือกสมาชิกสภาเทศบาลและสมาชิกสภาเทศบาลเสียงข้างมากเลือก นายกเทศมนตรีและเทศมนตรี พระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้มีเทศบาล 3 แบบ คือ เทศบาล นคร เทศบาลเมืองและเทศบาลตำบล โดยเริ่มต้นยกฐานะสุขาภิบาล 35 แห่งที่มีอยู่เป็นเทศบาล และจัดตั้งเพิ่มเติมอีกในปี พ.ศ. 2489 สามารถเปิดเทศบาลได้เพียง 177 แห่ง ไม่สามารถมีครบ ทุกตำบลได้เพราะฐานะแต่ละตำบลแตกต่างกันและปรากฏว่าจำนวนที่เปิดเป็นเทศบาลดังกล่าว ไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายเพราะประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจและไม่สนใจการ ปกครองรูปแบบเทศบาล รัฐบาลจึงได้กลับมากระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นในรูปแบบสุขาภิบาล อีกครั้งหนึ่งปัจจุบันรูปแบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของไทยมีอยู่ 4 รูปแบบ คือ องค์การ บริหารส่วน จังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและการปกครองรูปแบบพิเศษ คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 ซึ่งกล่าวถึงการปกครองส่วนท้องถิ่นในหมวด 9 ว่าด้วยการ ปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 282 ถึงมาตรา 290 รวม 9 มาตรา ได้กำหนดให้การปกครอง

ส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลที่มีอยู่เดิมเป็นเทศบาลตำบลและยกเลิกการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาลตาม พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ซึ่งประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 116 ตอนที่ 9 ก ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 มีผลให้สุขาภิบาลทั่วประเทศ จำนวน 981 แห่ง เปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลตำบลทั้งหมด โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2542 การเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน ดังนี้ 1) โครงสร้างของการบริหารองค์กร ซึ่งแต่เดิมสุขาภิบาลจะมีคณะกรรมการสุขาภิบาล เป็นคณะผู้บริหารและอยู่ภายใต้การกำกับของข้าราชการประจำแต่ในรูปแบบเทศบาลตำบลจะมี คณะเทศมนตรีเป็นผู้บริหารงาน โดยอยู่ในการกำกับดูแลของนายอำเภอเท่าที่กฎหมายกำหนด 2) บทบาทหน้าที่ของเทศบาลตำบลมีกว้างขวางมากกว่าสุขาภิบาลเดิมมาก 3) การมีส่วนร่วมของประชาชน การบริหารในรูปแบบของเทศบาลตำบลสามารถส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาล ได้มากกว่าการบริหารในรูปแบบสุขาภิบาล (รัชกาล จันทรแก้ว, 2545 : 9)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 มาตรา 48 ทวิ ซึ่งมีประเด็นสำคัญให้แยกคณะผู้บริหารออกจากสภาเทศบาล เพื่อให้การบริหารงานของคณะผู้บริหารเป็นไปอย่างเข้มแข็งไม่มีเกมการเมืองมาเกี่ยวข้อง หรือสร้างปัญหาได้การบริหารงานต้องหยุดชะงักเหมือนที่ผ่านมา โดย พ.ร.บ. ฉบับนี้กำหนดให้มีการเลือกนายกเทศมนตรี โดยตรงเข้ามาบริหารงาน ไม่ต้องให้ฝ่ายสภาเสนอชื่อลงมติเหมือนที่ผ่านมาอีกต่อไป เทศบาลซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะของความเป็นชุมชนเมืองให้ประชาชนมีสิทธิมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นเป็นรูปแบบที่เรียกว่าเป็นประชาธิปไตยและใกล้ชิดประชาชนมากเท่าที่ปรากฏในเขตเทศบาลนั้นจะเป็นลักษณะผสมผสานกันของความเป็นเมืองและชนบทรวมกัน ประชาชนจึงร่วมอยู่ด้วยกันอย่างหลากหลายไม่ว่าจะเป็น อาชีพ ฐานะ ความรู้หรือรายได้เทศบาลที่กำลังพัฒนาจะต้องประสบปัญหาต้องให้บริการประชาชนอย่างมากไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาธารณูปการ สาธารณูปโภค การไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนกับส่วนราชการต่างๆ จากสภาพปัญหาต่างๆ ที่เทศบาลประสบอยู่ข้างต้น การพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลจำเป็นต้องมีการกำหนดนโยบายและการวางแผนที่ดีแต่อย่างไรก็ตามการดำเนินงานจะบรรลุผลสำเร็จได้โดยหวังพึ่งแต่เทศบาลฝ่ายเดียวย่อมเป็นไปไม่ได้ จำเป็นต้องได้รับการประสานงาน และความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนที่จะช่วยแบ่งเบาภาระอันหนักหน่วงของเทศบาลให้เบาบางลง

โดยส่วนหนึ่งที่ทางเทศบาลเป็นผู้ดำเนินการให้และอีกส่วนหนึ่งเป็นหน้าที่ของประชาชนในชุมชนที่ควรจะต้องดำเนินการได้ด้วยตนเอง

ปัจจุบันรัฐบาลให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมาก ซึ่งว่าด้วยหลักบริหารจัดการที่ดึงามหรือธรรมาภิบาล นั้นเป็นเรื่องของการพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติโดยส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูล ตัดสินใจ ตรวจสอบ ลดการทุจริตคอร์รัปชันลงเพื่อให้เกิดความโปร่งใส โดยเฉพาะในเรื่องของความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนตลอดจนการยึดหลักกฎหมายในการปฏิบัติงานซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารงานและในขณะเดียวกันก็จำเป็นจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนในบทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วมเพื่อเกิดจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมเสียสละเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นการพัฒนาชุมชนจึงจำเป็นต้องเน้นไปที่การพัฒนาประชาชนหรือสมาชิกในชุมชนซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของชุมชนนั้นๆ ให้เกิดการพัฒนารวมทั้งสมาชิกและชุมชน โดยสมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนนั้นรัฐมีหน้าที่ที่จะต้องสนับสนุนโดยกำหนด ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย คือ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจ การวางแผนในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ นอกจากนั้นยังกำหนด ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยกล่าวถึงการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน โดยมีแนวทางดังนี้ คือ การเตรียมความพร้อมของชุมชน การเพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชน การสนับสนุน แหล่งเงินทุน การสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และขยายเครือข่ายการเรียนรู้ของประชาชนและการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะช่วยพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (สุมาลี สังข์ศรี. 2548 : 4 - 5)

สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทยเล็งเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการรณรงค์การพัฒนาชุมชนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ตามแนวคิด การพัฒนาเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่แบบยั่งยืนอย่างแท้จริง โดยอาศัยความสนใจและการเข้าร่วมของประชาชนและหน่วยงานภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะประชาชนมีส่วนร่วมอย่างมากในการพัฒนาเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ การเพิ่มความสามารถในการจัดการของชุมชนและท้องถิ่น ในการพัฒนาประเทศ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 เน้นที่ชุมชนเป็นผู้พัฒนา มีบทบาทสำคัญ เป็นผู้ดำเนินการพัฒนา ส่วนรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุน การพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ การพัฒนาจะประสบความสำเร็จและพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้มิใช่เพียงการจัดทำแผนงาน โครงการ แล้วจัดงบประมาณ ไปสนับสนุนในพื้นที่เท่านั้น

หากแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคธุรกิจองค์กรเอกชน สื่อมวลชน สถาบันต่างๆ และชุมชน ซึ่งมีประชาชนทุกคนในพื้นที่ที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังจริงใจในการช่วยแก้ไขให้ข้อเสนอแนะและต้องเป็นกระบวนการพัฒนาที่เกิดขึ้นจากจิตวิญญาณของผู้บริหารและชุมชนที่มีวิสัยทัศน์ร่วมกันที่ก้าวไกล สามารถมองเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดผลดีต่อเมืองและชุมชนในอนาคตโดยมีองค์กรส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรรับผิดชอบหลักในการดำเนินงานจึงจะทำให้การพัฒนาเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืน ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืนได้ (สิงหา รัตนวิจิตร. 2546 : 4)

เทศบาลตำบลร่องคำ (สุขาภิบาลตำบลร่องคำ) จัดตั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดตั้งสุขาภิบาลร่องคำ อำเภอภมรเมธา จังหวัดกาฬสินธุ์ ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2509 เปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลร่องคำ เป็นเทศบาลตำบลร่องคำ ตามพระราชบัญญัติ เปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 ยุบรวมสภาตำบลร่องคำเข้ากับเทศบาลตำบลร่องคำ ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลและการโอนสภาตำบลหรือหน่วยงานบริหาร ราชการส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2547 เทศบาลตำบลร่องคำ มีพื้นที่ทั้งหมด 21.271 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ในตำบลร่องคำทั้งหมด จำนวน 13 หมู่บ้าน ห่างจากจังหวัดกาฬสินธุ์ ระยะทาง 38 ก.ม. พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีลักษณะเป็นดินปนทราย สภาพภูมิอากาศทั่วไป ประกอบด้วย 3 ฤดู คือ ร้อน ฝน หนาว มีประชากรทั้งหมด 6,101 คน เป็นชาย 2,995 คน เป็นหญิง 3,106 คน จำนวน ครัวเรือน 1,620 ครัวเรือน (ที่มา : สำนักทะเบียนเทศบาลตำบลร่องคำ กันยายน 2554) ซึ่งปัจจุบันนี้เทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้จัดตั้งชุมชนแล้ว จำนวน 13 ชุมชน คือ 1) หมู่ที่ 1 ชุมชนกุดลิง 2) ชุมชนท่าช้างศรีสุขพัฒนา 3) ชุมชนพัฒนาร่องคำ 3 4) ชุมชนสามัคคีพัฒนา 5) ชุมชนน้องใหม่พัฒนา 6) หมู่ที่ 6 ชุมชนกกมะคำ 7) หมู่ที่ 7 ชุมชนกุดลิง 8) หมู่ที่ 8 ชุมชนกุดลิง 9) ชุมชนก้าวหน้า 10) หมู่ที่ 10 ชุมชนกุดลิง 11) หมู่ที่ 11 ชุมชนสองห้อง 12) หมู่ที่ 12 ชุมชนกุดลิง 13) ชุมชนศรีเมืองใหม่

เทศบาลตำบลร่องคำได้จัดทำโครงการร่องคำเมืองหน้าอยู่มาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2548 มีจุดมุ่งหมายมุ่งสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมให้มีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล ตามหลักธรรมาภิบาลโดยการพัฒนาจะยึดพื้นที่เป็นหลักคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 เทศบาลตำบลร่องคำได้จัดการประกวดหน้าบ้านหน้ามองขึ้นเป็นปีแรก ซึ่งเป็นหนึ่งกิจกรรมในโครงการร่องคำเมืองหน้าอยู่

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้แต่ละครัวเรือนในชุมชนได้พัฒนาที่อยู่อาศัยของตนเองให้สะอาด สวยงาม น่าอยู่อาศัย ปราศจากมลพิษ

ปัจจุบันเทศบาลตำบลร่องคำยังดำเนิน โครงการรณรงค์เมืองหน้าอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งคณะผู้บริหาร บุคลากรในองค์กรมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาให้เทศบาลตำบลร่องคำเป็น เมืองหน้าอยู่ ชุมชนหน้าอยู่อย่างยั่งยืน โดยการกำหนดแผนนโยบายในการพัฒนาอย่างชัดเจน ประกอบกับประชาชนได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นของตนเองด้วยความเต็มใจ ทำให้ได้รับการประเมินให้เป็นเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ในปี พ.ศ. 2550 รับรางวัลเมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2552 และ รางวัลชนะเลิศยอดเยี่ยมอันดับ 1 ของประเทศ ประจำปี พ.ศ. 2552 ประเภทเทศบาลขนาดเล็ก ได้รับด้วยรางวัลพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2554 ซึ่งจัด โดย กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ร่วมกับสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และมูลนิธิสิ่งแวดล้อมไทย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัย จึงต้องการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตามหลักธรรมาภิบาลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อทราบถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ ว่าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนระดับใดและต้องการทราบว่าคุณลักษณะ ของประชาชนที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อนำผลการศึกษาไป ปรับปรุงการทำงาน และจะเป็นคำตอบให้กับหน่วยงานหรือองค์กรที่เข้าเยี่ยมชมศึกษาดูงาน จากความเป็นมาดังกล่าว จึงนำไปสู่ความสนใจที่จะศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาภิบาลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาภิบาลของ ประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาภิบาลของ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาภิบาลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์

สมมติฐานการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาภิบาลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับมาก
2. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาภิบาลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 4,688 คน (สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลร่องคำ, 2554 : 5)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 369 คน ได้มาโดยการหากกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ยามาเน่ (Yamane) (รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2551 : 70)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปร ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม

3.1.1 เพศ

3.1.2 อายุ

3.1.3 อาชีพ

3.1.4 ระดับการศึกษา

3.1.5 รายได้

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาภิบาล โดยผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดจากพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งยึดองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาล เฉพาะหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมประยุกต์เข้ากับแนวคิดการมีส่วนร่วมของโคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1977 : 55 - 56) แยกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

3.2.1 ด้านการตัดสินใจ

3.2.2 ด้านการดำเนินการ

3.2.3 ด้านการรับผลประโยชน์

3.2.4 ด้านการประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **หลักธรรมาภิบาล** หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักธรรมรัฐ และบรรษัทภิบาล ฯลฯ ซึ่งเรารู้จักกันในนาม “Good Governance” เป็นการปกครองที่เป็นธรรมนั้น ซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุข สามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้ง โดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการ ดังนี้ 1) หลักนิติธรรม คือ การตรากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและกติกาต่างๆ 2) หลักคุณธรรม คือ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยการธำรงค้ำเพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริตความเสียสละ ความอดทนขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น 3) หลักความโปร่งใส คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไป ตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้อง และช่วยให้การทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนปลอดจากการทุจริตคอร์รัปชัน 4) หลักความมีส่วนร่วม คือ กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมให้มีส่วน ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล 5) หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหาร ตลอดจนคณะข้าราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ ต้องตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่อย่างดียิ่ง โดยมุ่งให้บริการแก่ผู้มารับบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกต่างๆ มีความรับผิดชอบต่อความ

บทพร้อมในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข ได้ทันทั่วทั้งที่

6) หลักความคุ้มค่า การบริหารจัดการจำเป็นจะต้องยึดหลักความประหยัดและความคุ้มค่า

2. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนการดำเนินการต่างๆ ร่วมกับเทศบาลในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อจะให้เกิดความเจริญและมีศักยภาพให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลประเด็นหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้เข้าร่วมประชุม เสนอความคิดเห็น กำหนดแนวทาง เสนอความต้องการ และตัดสินใจเลือกโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชน

2.2 การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ หมายถึง การที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ เข้ามีส่วนร่วมในการสร้างความเข้าใจ แรงจูงใจ ส่งเสริมและสนับสนุนตาม นโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่เทศบาลได้นำไปดำเนินงานในหมู่บ้านให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแผนพัฒนา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้รับความสะดวกในการใช้สาธารณูปโภค สาธารณะประโยชน์ เกิดประโยชน์ทางด้านวัตถุ ประโยชน์ทางด้านสังคม หรือประโยชน์ส่วนบุคคล

2.4 การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ เข้ามามีบทบาทในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานของข้าราชการและเจ้าพนักงานในเทศบาลของตนให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ชุมชน หมายถึง ถิ่นฐานที่อยู่ของกลุ่มคน ถิ่นฐานมีพื้นที่อ้างอิงได้และกลุ่มคนมีการอยู่อาศัยร่วมกัน มีการทำกิจกรรมเรียนรู้ติดต่อสื่อสารร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกัน มีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาประจำถิ่น มีจิตวิญญาณและความผูกพันอยู่กับพื้นที่แห่งนั้นอยู่ภายใต้การปกครองเดียวกัน

4. ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์

5. คุณลักษณะบุคคล หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และรายได้

6. **ลักษณะชุมชน** หมายถึง ชุมชนย่อย 13 ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ 1) หมู่ที่ 1 ชุมชนกุคดิง 2) ชุมชนท่าช้างศรีสุขพัฒนา 3) ชุมชนพัฒนาร่องคำ 3 4) ชุมชนสามัคคีพัฒนา 5) ชุมชนน้องใหม่พัฒนา 6) หมู่ที่ 6 ชุมชนกมมะคำ 7) หมู่ที่ 7 ชุมชนกุคดิง 8) หมู่ที่ 8 ชุมชนกุคดิง 9) ชุมชนก้าน้ำ 10) หมู่ที่ 10 ชุมชนกุคดิง 11) หมู่ที่ 11 ชุมชนสองห้อง 12) หมู่ที่ 12 ชุมชนกุคดิง 13) ชุมชนศรีเมืองใหม่

7. **เทศบาลตำบล** หมายถึง เทศบาลตำบลตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล พ.ศ. 2542 ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง เทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาชุมชน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาชุมชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาภิบาลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ ว่าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนระดับใดและทราบลักษณะของประชาชนที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อผู้วิจัยจะได้นำผลการวิจัยไปปรับปรุงการทำงานและจะเป็นคำตอบให้กับหน่วยงานหรือองค์กรที่เข้าเยี่ยมชมศึกษาดูงาน

3. ทำให้ทราบข้อมูลการมีส่วนร่วมและข้อเสนอแนะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ ที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาภิบาลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์